

โรคไข้กาฬหลังแอ่น (Meningococcal meningitis)

ระบบการรายงานโรคไข้กาฬหลังแอ่นเป็นการรายงานผู้ป่วยตามกลุ่มอาการที่เข้าได้กับนิยามโรคติดต่อประเทศไทย โดยสำนักระบาดวิทยา หรือผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ ในปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงาน ผู้ป่วยโรคไข้กาฬหลังแอ่น จำนวนทั้งสิ้น 28 ราย (สัญญาชาติไทย 26 ราย สัญชาติพม่า 1 รายและสัญชาติอื่นๆ 1 ราย) อัตราป่วย 0.04 ต่อประชากรแสนคน เสียชีวิต 6 ราย อัตราตาย 0.01 ต่อประชากรแสนคน และอัตราป่วยตาย ร้อยละ 21.43

อัตราป่วยในช่วง 9 ปีที่ผ่านมา คือระหว่างปี พ.ศ. 2544 – 2552 (ค.ศ. 2001 – 2009) แนวโน้มของอัตราป่วยลดลง ถึงแม้ในปี พ.ศ. 2552 (ค.ศ. 2009) มีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008) สำหรับอัตราป่วยตายแนวโน้ม ไม่ชัดเจนพบว่าปี พ.ศ. 2544 – 2545 อัตราป่วยตายสูงขึ้น แต่ลดลง ปี พ.ศ. 2546 และหลังจากนั้นปี พ.ศ. 2546 – 2550 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี และลดลงอีกครั้งปี พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008) แต่ในปี พ.ศ. 2552 – 2553 กลับมีแนวโน้มสูงขึ้นเล็กน้อย เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2551 (รูปที่ 1)

ผู้ป่วยโรคไข้กาฬหลังแอ่นพบได้ตลอดปี ไม่มีฤดูกาลเกิดโรคที่ชัดเจน ปี พ.ศ. 2553 มีการรายงานผู้ป่วยทุกเดือน เดือนละ 1 – 4 ราย (รูปที่ 2)

ผู้ป่วยมีอายุระหว่าง 1 เดือน – 74 ปี เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 – 2552 กลุ่มอายุ 0 – 4 ปี มีอัตราป่วยสูงสุด แต่ในปี 2553 กลุ่มอายุที่มีอัตราป่วยสูงสุดคือ 10 – 14 ปี เท่ากับ 0.11 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา คือ 0 – 4 ปี (0.08) 65 ปีขึ้นไป (0.06) 25 – 34 ปี (0.05) 45 – 54 ปี (0.04) 35 – 44 ปี (0.04) 55 – 64 ปี (0.02) 15 – 24 ปี (0.02) และ 5 – 9 ปี (0.02) (รูปที่ 3) ผู้ป่วยเพศชายเท่ากับเพศหญิง เพศละ 14 ราย อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง 1:1 อาชีพของผู้ป่วยสูงสุดคือ เกษตรกรรมและนักเรียนแต่ละกลุ่ม ร้อยละ 21.4 รองลงมาคือ รับจ้าง (17.9) ในปกครอง (14.3) งานบ้าน (7.1) และอาชีพอื่นๆ (7.1)

ผู้ป่วยโรคไข้กาฬหลังแอ่นเข้ารับการรักษาโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป ร้อยละ 50 โรงพยาบาลชุมชน (32.1) สถานีอนามัย (3.6) โรงพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร (3.6) และโรงพยาบาลเอกชน/คลินิก (10.7) เป็น ผู้ป่วยใน ร้อยละ 78.6 ผู้ป่วยนอก ร้อยละ 21.4 ผู้ป่วยส่วนใหญ่ เป็นผู้ป่วยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 78.6 ในเขต เทศบาล ร้อยละ 21.4

ภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีการรายงานผู้ป่วยสูงสุดอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 (ค.ศ. 2006) ในปี พ.ศ. 2553 ภาคใต้ มีอัตราป่วย

0.12 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา คือ ภาคเหนือ (0.05) ภาคกลาง (0.04) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (0.01) (รูปที่ 4)

จังหวัดที่มีอัตราป่วยต่อประชากรแสนคนสูงสุด 10 อันดับแรก ส่วนใหญ่เป็นจังหวัดในภาคใต้ 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ (0.47) สตูล (0.34) ภูเก็ต (0.29) นราธิวาส (0.27) ยะลา (0.21) และพัทลุง (0.20) จังหวัดในภาคกลาง 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี (0.58) ประจวบคีรีขันธ์ (0.20) และสระบุรี (0.16) จังหวัดในภาคเหนือ 1 จังหวัด คือ จังหวัดตาก (0.77) (รูปที่ 5)

ผู้เสียชีวิต 6 ราย อยู่ในกลุ่มอายุ 10 – 14 ปี 2 ราย อายุ 15 – 24 ปี 1 ราย อายุ 25 – 34 ปี 1 ราย อายุ 35 – 44 ปี 1 ราย และอายุ 45 – 54 ปี 1 ราย พบในจังหวัดจันทบุรี 3 ราย กรุงเทพมหานคร สงขลา และนราธิวาส จังหวัดละ 1 ราย

ในปี พ.ศ. 2553 จากจำนวนรายงานการสอบสวนโรคที่ได้รับ 18 ราย ไม่พบมีการระบาดของโรคไข้กาฬหลังแอ่นแบบกลุ่มก้อน มีเพียงรายงานการสอบสวนโรครายบุคคลเท่านั้น ผู้ป่วย 8 รายได้รับการวินิจฉัยยืนยันจากการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ผู้ป่วยอีก 10 รายได้รับการวินิจฉัยสงสัยโรคไข้กาฬหลังแอ่น โดยอาศัยอาการและอาการแสดงของผู้ป่วย และมีผู้ป่วยเพียง 1 รายที่รายงานระบุ serogroup B ของเชื้อ *Neisseria meningitidis*

สรุป โรคไข้กาฬหลังแอ่นเป็นโรคที่มีอุบัติการณ์ค่อนข้างต่ำ พบได้ประปรายตลอดทั้งปี และมีการระบาดในบางพื้นที่เป็นครั้งคราว ปี พ.ศ. 2553 ภาคใต้ของประเทศไทยยังคงมีอุบัติการณ์สูงที่สุด อย่างไรก็ตาม การกระจายของโรคตามกลุ่มอายุได้เปลี่ยนแปลงไปจากแต่ก่อนที่กลุ่มอายุที่มีอัตราป่วยสูงสุด คือ 0 – 4 ปี แต่ในปี พ.ศ. 2553 กลุ่มอายุที่มีอัตราป่วยสูงสุด คือ 10 – 14 ปี นอกจากนี้ โรคไข้กาฬหลังแอ่นเป็นโรคที่สามารถป้องกันได้ด้วยวัคซีน แต่วัคซีนป้องกันโรคไข้กาฬหลังแอ่นสามารถป้องกันเฉพาะ serogroup A, C, Y และ W 135 ดังนั้น การตรวจหา serogroup จึงมีความสำคัญต่อการทราบระบาดวิทยาของเชื้อ *Neisseria meningitidis* แต่ละสายพันธุ์ เพื่อใช้ในการวางแผน ควบคุมป้องกันโรคในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. โรคไข้กาฬหลังแอ่น [สืบค้น เมื่อ 3 พฤษภาคม 2554]; แหล่งสืบค้น.

<http://epid.moph.go.th/fact/Meningococcal.htm>

ผู้เรียบเรียง

ทิรัญวุฒิ แพร่คุณธรรม

Fig. 1 Reported Cases and Case fatality Rate of Meningococcal meningitis per 100,000 Population, by Year, Thailand, 2001 - 2010

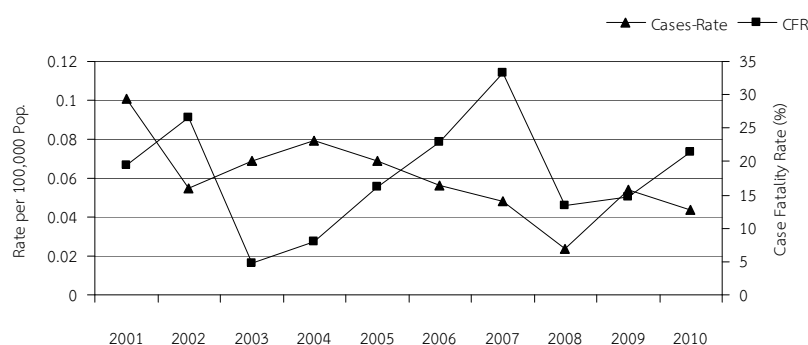

Fig. 2 Reported Cases of Meningococcal meningitis, by Month, Thailand, 2006 - 2010

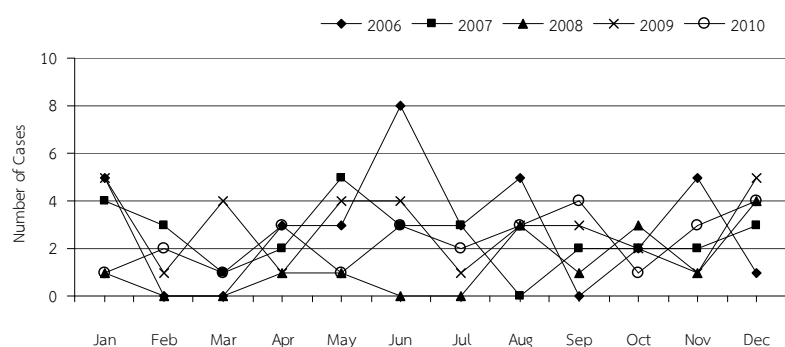

Fig. 3 Reported Cases of Meningococcal meningitis per 100,000 Population, by Age-group, Thailand, 2006 - 2010

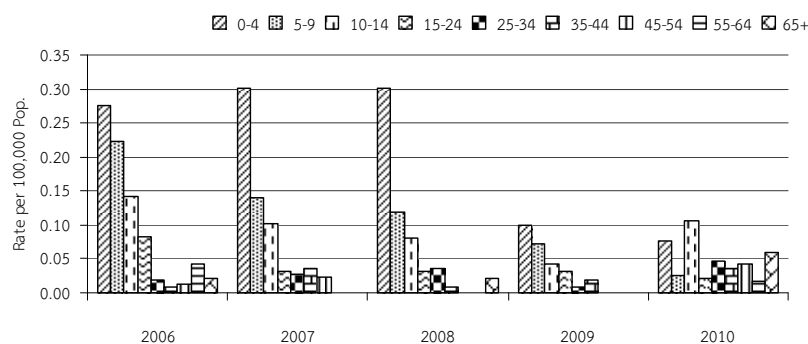

Fig. 4 Reported Cases of Meningococcal meningitis per 100,000 Population, by Region, Thailand, 2006 - 2010

Fig. 5 Reported Cases of Meningococcal meningitis per 100,000 Population, by Province, Thailand, 2010

